

УДК 321.011

Едуард Попов*

Ростов на Дону, Русија

**РУСИЈА И ОБНОВА ПРИНЦИПА
НАЦИОНАЛНОГ
СУВЕРЕНИТЕТА У СВЕТУ
О неким историозофским
и политичко-правним
резултатима конфронтације
са Америчком империјом**

Сажетак

На крају Тридесетогодишњег рата (1618-1648) формиран је Вестфалски систем и успостављен је основни принцип међународног права – национални суверенитет. Под њим је постављена чврста теоријска основа – дела највећих европских филозофа и правника. Међутим, овај принцип је погажен распадом социјалистичког блока предвођеног СССР-ом на прелазу из 1980-их у 1990-те и успостављањем хегемоније Сједињених Америчких Држава. Најјача светска сила је *de facto* империја, упркос декларисаној демократској природи њене политичке природе. Одсуство довољно јаких конкурената омогућило је америчкој империји да наруши суверена права

* Доктор филозофије, Ростовски државни медицински универзитет, Катедра за историју, ванредни професор.

независних држава. Америчке претензије укључују и укидање „архаичних“ Уједињених нација и замену УН нечим попут савета држава-сателита Америчке империје. Међутим, америчко царство изазвала је озбиљно ослабљена Русија. У почетку, на доктринарном нивоу, то је учинио председник В.В. Путин у свом Минхенском говору. Тада је Русија у пракси потврдила озбиљност својих намера да се бори за своја суверена права и за принцип националног суверенитета. Ове акције су биле рат између Русије и милитантне авангарде Запада у августовском рату 2008. на територији Грузије. Потом је настављена конфронтација са америчком империјом и колективним Западом у Сирији. Русија брани своја суверена права. Истовремено, то захтева праведнији светски поредак и обнову суверенитета националних држава. Ово инсистирање Русије добија све више признања у свету и принцип националног суверенитета има нову шансу на позадини слабљења америчке империје.

Кључне речи: национални суверенитет, Америчка империја, Нови светски поредак, Минхенски говор Путина, августовски рат 2008. године, спас суверене Сирије, „косовски преседан“

Напомена: Овај чланак је заснован на тезама извештаја, који је аутор изнео у септембру 2013. године на међународној научно-практичној конференцији у Руском институту за стратешке студије (Москва), посвећеној резултатима рата у Јужној Осетији. Пошто зборник са конференције није објављен, а неки међународни догађаји који су се одиграли у ових 8 и више година дали су, како се чини аутору, додатни материјал у прилог основној тези, сматрао је могућим коришћење текста - са веома ажурираним чињеничним подацима

– за зборник конференција о увек актуелном проблему политизације историје. Једну од врло индикативних илустрација ове тезе могли смо уочити сасвим недавно, баш пре неки дан. Када је написан овај чланак, одржане су консултације на високом нивоу између Сједињених Америчких Држава и Русије у Женеви о питању даљег проширења – или неширења – НАТО-а. Прва заменица америчког државног секретара Венди Шерман је током разговора са замеником руског министра спољних послова Сергејем Рјабковим у Женеви потврдила приврженост Вашингтона принципима суверенитета земаља.¹ На шта је приговорио представник руске стране, подсећајући на „косовски преседан“ – отуђење вољом Сједињених Држава и њених савезника дела територије суверене Југославије, историјског региона Косова и Метохије и признавања такозване државе Косово. Ово је несумњиво нова реч у америчкој међународној политици: у њеној јавној реторици да брани принцип који активно крши. Ако се присетимо институције међународног права у лику Уједињених нација, коју активно торпедују америчка дипломатија и политичари, онда ће изјава из Женеви постати још живописнија демонстрација бриљантног недостатка правде у међународној политици. Као и још један пример најновијег Новоговора у стилу Џеј Орвела.

Историја формирања – као и проучавање – националне државе има више од једног века. У изворима концепта „суверенитета“ били су класици европске правне и политичке мисли, као што су Жан Боден и Николо Макијавели, иако се интелектуална и научна традиција проблема може продубити и датирати до Аристотела са његовом доктрином о типовима моћи. Тако, према мишљењу Бодена, једном од оснивача модерне доктрине о држави, израженом у његових „Шест књига о држави“, „Суверенитет је апсолутна и трајна власт Државе (...) ... Држава је заснована на праву управљања сувереном влашћу многих породица и њихове имовине, те је потребно објаснити шта значи суверена власт. Већ сам рекао да је то трајна власт,

¹ https://russian.rt.com/world/news/947161-sherman-priverzhennostssha?utm_source=yxnews&utm_medium=desktop Дата обраћања: 11 јануара 2021.

јер се може десити да се једном или више [људи] да апсолутна власт на неко време, након чега ће они постати тек поданици. И зато се они у периоду своје власти не могу називати Владарима – суверенима, већ само чуварима и стражарима ове власти до тренутка када народ или Држава, односно они који су заувек приграбили власт, не буду желели да униште то. Јер они који своју имовину пренесу на другог увек остају господари и власници“² (Књига прва, поглавље VIII). Насупрот теорији мешовитог (сложеног) суверенитета, која је тада већ била у моди, Ј. Боден је тврдио да је суверена моћ државе увек трајна власт која се разликује од привремене власти; то је увек апсолутна моћ – моћ која није ограничена никаквим условима. Носилац врховне (државне) власти може је пренети на друго лице као власника; то је јединствена власт, односно недељива – не може истовремено припадати монарху, аристократији и народу, не може се делити на трећине (према броју принципа настанка и формирања врховне власти или суверенитета: монархија, аристократија, демократија).

Темељни принцип политичке филозофије Жана Бодена – апсолутност и неограниченост моћи суверена – сковао је у дефиницији суверенитета (државне моћи) Карл Шмит: „Држава, односно владавина права, је систем импутације последње тачке импутације и последње основне норме“³. Подсетимо се ових речи, описујући *крајње* стање могућности употребе државне власти, када је потребно окарактерисати промене које су се десиле у политичко-правном облику нашег времена.

У време Бодена, када су позиције традиционалног хришћанског светског поретка тек почињале да буду на удару рационално-објективног демократског принципа, огромна већина држава заснивала је свој легитимитет на идеји божанског порекла државе (монархова) власт. До појаве феномена националне државе долази нешто касније. Начело легитимитета националне државе, углавном, је развој демократског принципа лишеног моралне и верске основе и заснованог на формалном принципу

2 Цит. по: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1255930>

3 Карл Шмитт. Политическая теология / Шмитт К. Политическая теология. Сборник. / Переводы с нем. М: КАНОН-пресс-Ц, 2000. С. 34.

аритметичке већине. Права нације уздижу се у апсолут и постају основа државног легитимитета.⁴ Познати израз који проширује границе примене демократског принципа на огромну већину држава земаљске кугле 20. века може се проширити на принцип нације-суверена – тек знатно раније у времену. Слом дугог века легитимизма (заснованог на теорији о божанском пореклу моћи монарха) почиње 1789. и расте попут лавине око средине 19. века, кулминирајући падом великих империја (укључујући Руско царство) као резултат Првог светског рата.

Завршетком Тридесетогодишњег рата у Европи и потписивањем Вестфалског мира 1648. године, у Европи је успостављен такозвани Вестфалски систем међународних односа. Ово последње је подразумевало као један од кључних „принцип националног државног суверенитета”, када свака држава има пуну власт на својој територији.

Опште је прихваћено да је Вестфалски систем, заснован на формално-правној равноправности субјеката – националних држава, постојао са променама до краја 20. века. Са појавом феномена глобализације и успостављањем новог светског поретка – светске хегемоније Сједињених Држава, коју је Збигњев Бжежински у својој књизи „Велика шаховска табла“ назвао јединственим и јединим случајем истински планетарне хегемоније у светској историји – примећује се крај Вестфалског система и одумирање феномена националне државе. Према дефиницији идеолога неоевроазијства, једног од пионира руске геополитике А.Г. Дугина, „... САД почињу да преузимају функције светске метрополе (...) Националне државе – и на Западу и на Истоку – губе на значају и не могу засебно да се такмиче са америчким гигантом. Дакле, постепено су принуђени да се одричу свог суверенитета, тј. способности да у потпуности располажу својом имовином и спроводе било какву унутрашњу политику, без обзира на спољне силе.»⁵

4 См., напр., характерное высказывание английского позитивиста Дж.Ст. Милля: “границы власти, вообще говоря, должны совпадать с границами национальности”. Цит. по: Драган Симеунович. Нация и глобализация. М: РИСИ, 2013. С. 24.

5 Дугин А. Суверенитет // Геополитика. Информационно-аналитическое издание. Вып. XIV. М., 2012. С. 4.

Међутим, по мишљењу тако општепризнатог ауторитета, класика модерне социолошке мисли Имануела Валерштајна, униполарни свет је дошао нешто раније. Епоху „баршунастих револуција” у Источној Европи 1989-1991 и распада социјалистичког (источног) блока он у својој књизи симптоматичног наслова „Крај либерализма” дефинише као крај ере либерализма, који је трајао тачно 200 година – од 1789. године. Период након завршетка Другог светског рата сматра почетком америчке доминације, у којој је СССР играо улогу млађег партнера. Наводно, планетарна конфронтација два светска система – капитализма и социјализма – по Валерштајну је била игра са јасно дефинисаним улогама и нормама онога што је дозвољено.⁶ Са распадом совјетског блока „игра“ постаје искренија и циничнија – и са потпуно предвидљивим завршетком у виду слома *Rax Americana*.

Заиста, у нечем суштинском, теорија светских система И. Валерштајна адекватно тумачи историјску грађу друге половине 20. века. Немогуће је не видети да су од почетка Хрушчовљевог „одмрзавања” совјетски друштвени систем и совјетска идеологија били у сенци америчког сунца. Дакле, на 22. конгресу КПСС усвојен је нови партијски програм којим се проглашава изградња комунизма у СССР-у до 1980. године. Данас се ова декларација доживљава као врхунац идеолошког доктринаризма и неоправданог историјског илузионизма руководства партије и совјетске државе током руководства Н.И. Хрушчова. Али да ли су тежње совјетских комуниста тако илузорне у поређењу, рецимо, са идеолозима *Rax Americana*? Подсетимо се да је већ у Манифесту Комунистичке партије, истовремено са победом пролетерске револуције и престанком класне борбе, проглашен крај Историје - историје као уобичајене борба друштвених класа и идеологија и надградних структура, које одражавају ову борбу. Али није ли овај идеолошки доктринаризам и историозофска илузија оно што прожима савремени неолиберализам? Марксизам је негирао своју идеологију и тражио статус научне методологије. Али савремени неолиберализам исказује исте

6 Валлерстайн И. После либерализма. / Пер. с англ. М. М. Гурвица, П. М. Кудюкина, Л. В. Феденко под ред. Б. Ю. Кагарлицкого. – М.: Едиториал УРСС, 2003.

претензије, замењујући реакционарну, по његовом мишљењу, улогу марксизма. У филозофском бестселеру, теоретичара, блиског Демократској странци САД, и приврженика „меке моћи“, Френсиса Фукујаме, „Крај историје“, потоњи се тумачи управо као крај дугог века *идеологије*.

У историјској ретроспективи, либерализам је добио битку у сукобу између два сродна и супротстављена идеолошка система. Или, тачније речено, неолиберализам, пошто садашњи „либерализам“ веома слабо подсећа на класични либерализам, идеологију права и обавеза. Међутим, постоје озбиљни разлози да се верује да победа либерализма није неповратна. Исто је мислио И. Волерштајн: „САД су до 2007. изгубиле кредибилитет не само као економски и политички лидер светског система, већ и као главна војна сила“.⁷ На исти начин размишљају и бројни други представници нелибералних (левичарских, десно конзервативних и традиционалистичких) филозофских школа. Али како год било, идеолошка и политичка лојалност конформистичке светске већине широм света у данашње време припада либерализму (подсетимо се горе цитиране тврдње Зб. Бжежинског о планетарној моди американизма). Друга необичност - либерализам је победио, у суштини, не либералним методама. Снага либерализма лежи у империјалној (тј. државној) моћи Сједињених Држава. На прелазу између 80-их и 90-их година 20. века, ако тврдимо по Валерштајну, окончан је 200-годишњи период тријумфа либерализма и краткотрајан, у историјској перспективи, униполарни свет капиталистичког светског система, оличен у америчкој хегемонији, праћен дугим и деструктивним периодом тоталног хаоса.

Како год било, и филозофи-марксисти и њихове либералне колеге слажу се да је садашњост - век америчког хегемонизма. То стање, које је добило нејасну и погрешну дефиницију глобализма. Једина светска велесила, пред којом, како примећује исти Зб. Бжежински, бледи некадашња моћ Римског царства, у ствари,

7 Валерштајн И. Наступление многополярности // Геополитика и международные отношения. Т. 1. М.: Евразийское движение, 2012. С. 60. См. также: Валлерштайн И. Исторический капитализм. Капиталистическая цивилизация. М.: КМК, 2008.

присвојила је себи функције јединственог и непогрешивог арбитра у међународним пословима и све се више меша у унутрашње ствари постсуверених држава. Ф. Фукујама, бистар и отворен есхатолог либерализма са својим карактеристичним готово религиозним морализмом, проповеда одумирање принципа националних држава. У својој каснијој (ако за полазиште узмемо његов „Крај историје“) књизи, писаној на основу његових говора и чланака из 2005. године, он даје моралну и политичку основу за правни нихилизам – кршење принципа међународног закона. „Американци, много више него Европљани, теже да обрате пажњу на недостатак легитимитета чланства у УН, које би се заснивало на принципима демократије...“ И даље: „Многи Американци с правом критикују УН због тога што су њени чланови многе недемократске државе и због чињенице да је постала платформа са које те недемократије могу лицемерно да критикују Сједињене Државе (сиц!) и друге истински демократске земље (нпр. Израел) (сиц !!) из измишљених разлога“.⁸ Да ли је отклоњена контрадикција између Вилсонове дихотомије права нација на самоопредељење и неповредивости граница? Да ли су данашњи либерали из америчког демократског табора донели недвосмислен закључак у корист људских (и националних) права – односно у корист моралног императива? Као што је јасно из болног реаговања на преседане критике Сједињених Држава и Израела из „измишљених разлога“, ова контрадикторност и даље опстаје у спољнополитичком концепту најновије америчке демократије. Принцип експедитивности – полазећи од интереса Сједињених Држава – лежи у основи концепта новог светског поретка, обојеног у морализаторском тону. Као пример, наведимо још један одломак из Фукујама, који отклања и најмању сумњу у вези са тим. „Институције које се сматрају легитимним (нпр. УН) нису довољно ефикасне, док се ефикасне институције (као што је `коалиција жељених` предвођених САД) не виде као легитимне.“⁹ Другим речима, Ф. Фукујама, главни (уз Зб. Бжежинског) теоретичар спољне

8 Фукујама Ф. Америка на распутје: Демократија, власт и неоконсервативно наследство. – М.: АСТ, 2008. С. 211, 233.

9 Фукујама Ф. Америка на распутје... С. 215-216.

политике САД из демократског крила америчке елите, предлаже да се институционализује и консолидује у међународним правним нормама *de facto* поредак ствари – блок држава на челу са Сједињеним Државама, којима је „право импутације последње тачке импутације“ према К. Шмиту. Односно, да овом наднационалном телу – блоку држава на челу са Сједињеним Државама додели предикат врховне власти. Овај блок, како је саркастично приметио Патрик Бјукенен, критичар неокона са супротних, конзервативно-хришћанских и изолационистичких позиција, укључује не само демократије, већ и такве узорне ауторитарне режиме као што је Краљевина Саудијска Арабија.¹⁰

И овај лицемерни и потпуно прагматичан поредак нуди целом свету, под заставом морализма, једину суперсилу нашег времена.

* * *

Шта је са остатком света?

У светском систему последњих двадесетак година (1990-те – 2000-те) није било међународних играча спремних да оспоре војно-политички и идеолошки монопол Сједињених Држава, са изузетком вештачки вешто маргинализованих „одметничких“ земаља – Северне Кореје, Венецуела, Авганистана талибанског периода, Ирака и неки други. Ове земље, иако су остале ван контроле Сједињених Држава, у својој релативно безначајној тежини, биле су више политичка и психолошка (што је такође важно) него стварна политичка препрека северноамеричком хегемонизму. Претендент на улогу суперсиле број 1, Кина, због своје прагматичне стратегије акумулације, донедавно није журила да изазове *Rex Americana*, преферирајући да гомила снагу.

Шансе за проналажење модус-вивенди држава и наднационалних блокова расту због актуелне међународноправне и цивилизацијске ситуације, када „планетарни ваљак

10 См. об этом: Бьюкенен П. Правые и не-правые: как неоконсерваторы заставили нас забыть о рейгановской революции... М.: АСТ, 2006.

глобализације забија у асфалт `једно човечанство` све разлике и карактеристике народа, расу, религију и културу. И у овом процесу подједнако ће страдати и они који добровољно пристану на сарадњу са Сједињеним Државама, и они који се усуде да се побуне против надолazeће планетарне диктатуре“.¹¹

Изазов је – прво на концептуалном, а потом и на војно-политичком плану – постављен. А то је урадила Русија, наизглед сведена на ниво обичне регионалне (штавише, са озбиљним резервама) силе.

Мала дигресија.

Један број домаћих геополитичара и теоретичара међународних односа непосредно након распада совјетских блокова: дефанзивног (ОВД, Организација Варшавског пакта) и трговинског (СЕВ, Савет за међусобну економску помоћ) с правом је најавили долазак униполарног света и распад националног суверенитета. Међутим, мање праведна је била друга изјава водећих теоретичара руског изолационизма: А.И. Солжењичина и В.Л. Цимбурског. Распад СССР-а и распадање средњоазијских (и у случају концепта „руских острвљана“ Цимбурског – и источнословенских) лимитрофних република ужурбано је стављено на терет спасоносног руског изолационизма. Као што је већ показала прва етапа постојања Руске федерације, руски изолационизам је, ма како се односили према овој идеји, недостижна самообмана. „Острво Русија“¹², о коме је у низу својих дела говорио Вадим Цимбурски (1957-2008), један од најсветлијих и најдубљих руских политичких мислилаца нашег времена, који је рано умро, није се одржано. Верујемо, и није се могло одржати. Не само зато што Русији *неће бити дозвољено* да постане острво у океану глобализације. Компрадорска антиелита, која се формирала у Руској федерацији у време Јелцинове безвремености и задржала јаку позицију до данас, превише је послушан извођач, а руске територије

11 Дугин А. Евразийский завет и геополитика Турции // Геополитика и международные отношения. Т. 1. М.: Евразийское движение, 2012. С. 953.

12 Цымбурский В.Л. Остров Россия: Перспективы российской геополитики // Полис, 1993. №5.

и рудни ресурси су превише богата награда да би дозволили Русији да се „концентрише“ као пре 150 година. Али постоји још један, можда ништа мање тежак, мада слабо опипљив разлог који покушај спасавања самоизолације чини илузорним. Наиме: Русија не може да одустане од испуњавања своје мисије а да не престане да буде Русија. Тај случај, не тако редак у светској и руској историји, када се инерција историјског покрета, дата у царском периоду, покаже јачом од мудрости политике, па чак и од инстинкта самоодржања. Верујемо да се много тога у историји објашњава овим законом развоја великих људских друштава, који чека своје разумевање. Као, на пример, необјашњиво разливање граница империје (не можете другачије рећи!), које је својевремено изазвало незадовољно гунђање Солжењицина (зашто је Руска империја припојила Туркестанско-средњу Азију итд.). Моћ Империје се прелива преко ивице – а овај полумистични, полуфизиолошки феномен историје заиста је тешко разумети, стојећи на песку историјског позитивизма. У случају постсовјетске Русије, наравно, не говоримо о вишку моћи – већ о некој врсти очувања инерције супермоћног покрета који је био постављен у империјални период (укључујући совјетско доба). Али ова инерција је (и, наравно, верски и морални императиви) и сада довољна да спречи Русију да постане не само сита, већ и превише мирна Европа. Парадоксално, руски неред је доказ ненапуштања Русије...

Дакле, уплитање у глобалне и регионалне послове, на жалост наших изолациониста, није дозволило реализацију пројекта „Острво Русија“. Остварена је друга крајност – инфилтрацијом евроатлантских идеја и снага у владајућем естаблишменту постсовјетске Русије – укључивање Русије у нови „концерт снага“, само овај пут под оркестрацијом САД. Другим речима, Русија је била укључена – у улози притоке нове, овога пута светске хорде – у глобалистичко поравнање светских сила. Та улога, понижавајућа за некада велику силу и велику културу, била је и доктринарно учвршћена: цео текст Устава Руске Федерације, усвојен 13. децембра 1993. одмах након погубљења Врховног совјета и написан, према бројним цурењима

информација, од стране америчких саветника председника БН Јељцина, прожета је духом либерализма и русофобије.

И, ипак, Русија је била прва од светских сила која је оспорила овај систем. На идеолошком нивоу, многи посматрачи разумно повезују први изазов униполарном систему са сензационалним Минхенским говором В.В. Путина 2007. Многима је то тада деловало као нешто више од дипломатске смицалице. Сада, после много година, види се да су први били у праву, а други су погрешили.

Ако је Минхенски говор председника Путина постао доктринарна декларација побуне против униполарног светског поретка, онда је августовски рат 2008. године био, можда, прва војно-политичка акција у одбрани нарушеног принципа националног суверенитета. Русија – а није случајно што је управо Русија¹³ – оспорава правне нихилисте, кршење принципа независности националних држава и права суверених нација. Догађаји из августа 2008. године, ако их посматрамо у историозофским и политичко-правним дискурсима, почетак су урушавања униполарног система. (Што уопште неће *аутоматски* уследити – овде се у потпуности слажемо са становиштем В. Ј. Цимбурског – процват тријумфа међународне правде и поновно стицање „златног доба“ ни од стране Русије ни од стране националних држава.) **Погрешно је сматрати догађаје из августа 2008. победом велике, јаке Русије над малом, слабом Грузијом.** Поносити се таквом победом било би понижавајуће за славне традиције руског наоружања, које је однело победе над противницима јачим од грузијских командоса. **Била је то победа, војна и морално-политичка, веома ослабљене, смежуране у националним границама Русије над авангардним одредом**

13 Да бисмо објаснили ову „нелојалност“ Русије јединој светској суперсили, било би примамљиво да се позовемо на геополитичку социологију А.С. Панарина са њеном централном идејом „Русија је бранилац слабих и потлачених широм света“. Међутим, веома бисмо се огрешили о истину ако бисмо заузели тачку гледишта постмарксисте Панарина. Очигледно, у августу 2008. Русија једноставно није могла да одбије фронтални судар са Сједињеним Државама: у питању је било њено историјско постојање. Да држава тада није предузела овај корак, била би јој суђена, а то је у најбољем случају, судбина условне Пољске – некада империје, а сада послушног сателита америчке империје. Али, иначе, ово „добро“ Русији не би било дозвољено. У августу 2008. Русија је спашавала саму себе, али и је спашавала и национални суверенитет са клизалишта глобалне америчке империје.

Запада.¹⁴ Грузија је мостобран, место на мапи, али не и главни непријатељ. Победа националне државе над Новим светским поретком. Његов пораз у првој авангардној бици истовремено је и симболичан пораз униполарног светског поретка. Изгубљена битка, али није изгубљен рат.

Међутим, овај пораз америчке империје и њене светске клијентеле пратили су још досаднији, па и срамнији порази. Пре свега, развој ове кризе униполарног светског поретка био је одлучна акција Русије да спасе суверену Сирију, која је постала жртва пакленог савеза демократског Запада и терористичког исламизма. Ако је реакција Русије на грузијски напад под вођством председника Сакашвилија била искључиво дефанзивна – да спречи Американце да се населе у „дворишту“ у предводју руског Северног Кавказа – онда присуство на позив легитимних власти Сиријске Арапске Републике ограниченог континента руских оружаних снага на Блиском истоку подиже конфронтацију са Америчком империјом на много виши ниво.

Не би било претерано рећи да је више од 13 година колико је прошло од краја августовског рата озбиљно променило однос снага у свету. Сједињене Државе су и даље најјача држава на свету. Али његова моћ је озбиљно доведена у питање и његова моћ се више не доживљава са некадашњом безусловношћу као пре неких 10-12 година. Коначно, 2021. година отворила је, можда, ново поглавље у међународним односима: почетак формирања руско-кinesког савеза, који представља онтолошку претњу америчкој империји. И, истовремено, ствара нову шансу за обнову принципа националног суверенитета.

Руски ултиматум – а то је управо ултиматум – о намерама НАТО блока да прошири своје границе примањем нових сателита (Украјине и Грузије) у своје редове, наравно, није „наметнуо мир“ свемоћној Америци. Ипак, он је приморао америчку елиту да саслуша аргументе руске стране, која је била разумно забринута због претњи по своју националну

14 “...Надо, чтобы мир не представил жизненных угроз России, пока она не пройдет нынешнюю критическую стадию в своем шпенглеровском цикле” // Вадим Цымбурский. Конъюнктуры Земли и Времени: Геополитические и хронополитические интеллектуальные расследования. - М.: Издательство “Европа”, 2011. С. 15.

безбедност. Парадоксално, овај ултиматум Русије приморао је Сједињене Државе да делују на декларативном нивоу, иако у за њих необичној улози браниоца међународног права и принципа националног суверенитета (види горе).

Куда ће ова конфронтација довести: до рестаурације суверенитета националних држава, погажених диктатом светског хегемонисте – америчке империје? Ка структурирање новог планетарног политичког поретка? До настанка нових војно-политичких блокова и формирања нових, понекад егзотичних савеза? Као историчар, аутор овог чланка није склон претераном оптимизму. Као филозоф, разумем немогућност даљег постојања овог неправедног и лажљивог модела, који гази демократију под паролама заштите демократије, суверенитета са бригом за суверенитет, уништавања човечанства под паролама хуманизма. Једно је сигурно: човечанство има можда последњу шансу да овај „храбри нови свет“ замени нечим мало праведнијим и хуманијим.

С руског превела Татјана Вучинић-Маљевић

Eduard Popov

**RUSSIA AND THE RESTORATION OF THE
PRINCIPLE OF NATIONAL SOVEREIGNTY
IN THE WORLD**

**About some historiosophical and political
and legal results of the confrontation with the
American Empire**

Annotation

At the end of the Thirty Years' War (1618-1648), the Westphalian system was formed and the basic principle of international law – national sovereignty

– was established. It was based on a solid theoretical basis – the works of major European philosophers and jurists. However, this principle was trampled upon with the collapse of the socialist bloc led by the USSR at the turn of the 1980s and 1990s and the establishment of the hegemony of the United States of America. The strongest world power is de facto an empire, despite the declared democratic nature of its political nature. The absence of sufficiently strong competitors allowed the American Empire to violate the sovereign rights of independent states. American claims also include the abolition of the «archaic» United Nations and the replacement of the UN with something like a council of satellite states of the American Empire. However, the American empire was challenged by a severely weakened Russia. At the beginning, at the doctrinal level, this was done by President V.V. Putin in his Munich speech. Then Russia in practice confirmed the seriousness of its intentions to fight for its sovereign rights and for the principle of national sovereignty. These actions were the war of Russia with the fighting vanguard of the West in the August 2008 war on the territory of Georgia. Then the confrontation with the American Empire and the collective West was continued in Syria. Russia defends its sovereign rights. At the same time, it requires a more just world order and the restoration of the sovereignty of nation-states. This insistence of Russia is gaining increasing recognition in the world and the principle of national sovereignty has a new chance against the backdrop of a weakening American empire. Россия и восстановление принципа национального суверенитета в мире.

Keywords: National sovereignty, The American Empire, the New World Order, Putin's Munich speech, the August 2008 war, the salvation of sovereign Syria, the «Kosovo precedent.»

Эдуард Попов

**РОССИЯ И ВОССТАНОВЛЕНИЕ
ПРИНЦИПА НАЦИОНАЛЬНОГО
СУВЕРЕНИТЕТА В МИРЕ**

**О некоторых историсофских и политико-
правовых итогах противостояния
Американской империи**

Аннотация

По окончании Тридцатилетней войны (1618-1648) была образована Вестфальская система и утвердился базовый принцип международного права – национальный суверенитет. Под него подведена солидная теоретическая база – труды крупнейших европейских философов и правоведов. Однако этот принцип оказался попуран с крушением социалистического блока во главе с СССР на рубеже 80-х – 90-х годов XX века и установлением гегемонии Соединенных Штатов Америки. Сильнейшая мировая держава де-факто является империей несмотря на декларируемый демократический характер своей политической природы. Отсутствие достаточно сильных конкурентов позволяло Американской империи нарушать суверенные права независимых государств. Американские притязания включают также требования упразднения «архаичной» Организации объединенных наций и замену ООН чем-то вроде совета государств-сателлитов Американской империи. Однако Американской империи был брошен вызов со стороны сильно ослабленной России. Вначале на доктринальном уровне это сделал президент В.В. Путин в своей Мюнхенской речи. Затем Россия на практике подтвердила серьезность намерений бороться за свои суверенные права и за принцип национального суверенитета. Этими акциями

стала война России с боевым авангардом Западом в августовской войне 2008 года на территории Грузии. Затем противостояние с Американской империей и коллективным Западом было продолжено в Сирии. Россия защищает свои суверенные права. И вместе с тем требует более справедливого мироустройства и восстановления суверенитета наций-государств. Это настойчивое требование России получает растущее признание в мире и у принципа национального суверенитета появился новый шанс на фоне слабеющей Американской империи.

Ключевые слова: национальный суверенитет, Американская империя, Новый мировой порядок, Мюнхенская речь Путина, августовская война 2008 года, спасение суверенной Сирии, «косовский прецедент»
